

Asia: VN/14930/2022

Vuoroasuvan lapsen elatusavun suuruuden arvioiminen; työryhmän ehdotus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Keski-Uudenmaan hyvinvointialue

Lausunto, jossa kommentteja/ajatuksia työryhmän ehdotukseen vuoroasumisen elatusapuasiaan

Hyvinvointialueen lastenvalvojat ovat tyytyväisiä siihen, että ohjeistusta on valmisteltu ja sitä on tulossa

Laaja tapaamisoikeus/ vuoroasuminen

Tällä hetkellä kunnissa on erilaisia käytäntöjä

- joissakin kunnissa käytetään edelleen ns. laajaa tapaamisoikeutta elatuksen arvioinnissa, vaikka lapsi asuisi 40 % tai enemmän toisen vanhemman luona ja elatusasia käsitellään tapaamisoikeuden näkökulmasta. Laajaa tapaamisoikeutta käytettäessä elatusapua määriteltäessä, se vaikuttaa ainakin elatusavun maksajan ja elatustuen määräytymiseen

- Miten jatkossa?

Tuleeko kaikissa tilanteissa, kun lapsi asuu 40 % tai sitä enemmän toisen vanhemman luona -> käsitellä elatusasiaa vuoroasumisen periaatteiden mukaisesti

Olisiko tähän mahdollista antaa ohjeistus, kumpaa toimintatapaa käytetään?

- voivatko vanhemmat itse valita tehdäänkö elatusapusopimus laajan tapaamisoikeuden vai vuoroasumisen sopimuksella.

Aiheuttaa kirjavia käytäntöjä kunnissa.

Elatusapulaskuri

Tarvitaan elatusapulaskuri vuoroasumiseen!! Jotkut vanhemmat haluavat, että elatuslaskelma tehdään, vaikka kyseessä ei olisi edes elatustukioikeuden arvioiminen.

Asumiskulut

Miten huomioidaan asumismenoja tasaveroisesti - saman verran molemmille - tosiasialliset kulut - kohtuulliset asumismenot paikkakunnan asumismenojen mukaan molemmille? Onko Kelan huomioima asumismeno toimeentulotukilaskelmassa tai asumistukilaskelmassa käyttökelpoinen kohtuullisia asumismenoja arvioitaessa elatusapulaskelmassa.

Vanhemman asumiskulu voi olla iso -> jolloin se pienentää elatuskykyä.

Yleinen kulu

Yleinen kulu - lapsen 'yleinen kulu' tulisi eritellä osiin, joista lapsen yleisen kulun sanotaan koostuvan. Jos katsotaan että ruokakulut muodostavat 49% yleisestä kulusta (eli 24,5% yleisestä kulusta per vanhempi), loppuosasta ja sen jyvittämisestä tulee helposti vanhempien välillä riitaa, jos tähän ei ole työkaluja/eriteltynä prosenttiosuuksia taikka taulukkosummia. Yleinen kulu perustellaan viitaten "useisiin tutkimuksiin"; mihin tarkalleen, mistä erittelyä asiaan on saatavilla jos siihen ei OM:n ohjeessa oteta kantaa?

Olisi hyvä saada tarkennusta siihen, mitä yleiset kulut nykyään sisältävät (esim. prosenttiosuudet peruskuluasioista). Tätä vanhemmat usein kysyvät.

Elatustuki

Elatustuki oikeuden muodostuminen – perustelu tarvitaan siihen, että elatustuki oikeus on rajattu vain niille perheille, joissa molempien vanhempien elatuskyvyt jäävät alle elatustuen. Em. vanhemmillä voi kuitenkin yhteenlaskettu elatuskyky olla parempi, kuin yhteenlaskettu elatuskyky vanhemmillä, joista toinen menee miinukselle ja toisen elatuskyky ylittää nippanappa elatustuen määrän. Toinen perhe saa elatustukea, toinen ei. Koska pienituloisille elatustuen saaminen/saamatta jääminen on merkittävää, lastenvalvojalla tulee olla antaa johdonmukainen ja perusteltu selvitys, mihin tämä ratkaisu perustuu.

Minkälaisessa tilanteessa vanhemman elatuskyky jää "alhaiseksi" ja syntyy oikeus osittaiseen ei-korvattavaan elatustukeen vuoroasumistilanteessa? Eli tilanne, jossa lapsen elatussopimukseksi ei voitaisi vahvistaa nollasopimusta, mutta Kelan elatustukeen olisi osittainen oikeus. Ehdottaisimme

Om:n ohjeeseen esimerkkejä elatustukioikeudesta, kun elatusapu on alhainen sekä huomioimaan perheiden yhdenvertaisen kohtelun eri asumisratkaisuissa.

Om:n ehdotuksen esimerkissä 4 s. 28 vanhempi A:n elatuskyky on 80,60e ja vanhempi B:n 153,10e. Vanhempien yhteenlaskettu elatuskyky on 233,7e. Ohjeen mukaan voitaisiin vahvistaa nollasopimus. Jos kyseessä olisi tapaajavanhemman elatuskyvyn määrittelystä, ei siis vuoroasuvan, lapsesta maksettaisiin osittainen elatustuki.

Esimerkit 4 ja 5, miten menisi, jos elatuskyky olisi toisinpäin. Pienituloisten kohdalla vaikealta arvioida elatusapua/ tuntuu epäoikeudenmukaiselta.

Esimerkit

Esimerkkilaskelmat ovat ns. helpohkoista tilanteista.

Miten huomioidaan muut perheen lapset elatuslaskelmassa? Toiveena olisi saada useampia/monimutkaisempia laskelmaesimerkkejä, joissa huomioitu mm. sisarukset ja muu elatusvastuu, erilaisilla tulotiedoilla ja monilapsiselle perheelle.

Vanhemman muu elatusvastuu – sivun 17 kaksi kappaletta ovat epäselviä; mitä näillä tarkoitetaan (viittaus vähennetään elatustuki?) Tätä kappaletta ei ymmärretty, mitä halutaan sanoa.

Muuta

Vaikutelma vuoroasumisesta on, että vuoroasuminen on helpommin mahdollista vain hyvätuloisten vanhempien perheille.

Voiko Kelan yhteistyötä Kelan kanssa edistää siten, että lasten vuoroasuminen tulisi nykyistä paremmin huomioitua vanhemmille tasapuolisesti esim. asumistuen, elatustuen ja lapsilisän myöntämisessä?

Vuoroasumisjärjestelyssä vaikuttaa olevan paljon asioita, joista vanhempien kannattaisi sopia, jotta heillä ei tulisi riitaa rahasta/ lapsen menoista. Voisiko ohjeistuksessa yleisesti korostaa/ nostaa esille vuoroasumisen ideologiaa, yhteisvastuullisuutta lapsen asioiden hoitamisessa ja sopimisessa.

Hansen-Haug Pirkko
Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymä - Perheoikeudellinen yksikkö,
lastenvalvojatiimi Keski-Uudenmaan hyvinvointialue